

Briuselis, 2016 05 18
COM(2016) 323 final

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

**dėl 2016 m. Bulgarijos nacionalinės reformų programos
su Tarybos nuomone dėl 2016 m. Bulgarijos konvergencijos programos**

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl 2016 m. Bulgarijos nacionalinės reformų programos

su Tarybos nuomone dėl 2016 m. Bulgarijos konvergencijos programos

EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo¹, ypač į jo 9 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo², ypač į jo 6 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją³,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas⁴,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

- (1) 2015 m. lapkričio 26 d. Komisija priėmė metinę augimo apžvalgą⁵, kuria pradedamas 2016 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. 2016 m. kovo 17–18 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino metinėje augimo apžvalgoje nustatytus prioritetus. 2015 m. lapkričio 26 d. Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 priėmė Įspėjimo mechanizmo ataskaitą⁶, kurioje Bulgarija nurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą;

¹ OL L 209, 1997 8 2, p. 1.

² OL L 306, 2011 11 23, p. 25.

³ COM(2016) 323 *final*.

⁴ P8_TA(2016)0058, P8_TA(2016)0059 ir P8_TA(2016)0060.

⁵ COM(2015) 690 *final*.

⁶ COM(2015) 691 *final*.

- (2) 2016 m. Bulgarijos ataskaita⁷ paskelbta 2016 m. vasario 26 d. Joje įvertinta Bulgarijos pažanga, padaryta įgyvendinant 2015 m. liepos 14 d. Tarybos priimtas šaliai skirtas rekomendacijas ir siekiant nacionalinių tikslų pagal strategiją „Europa 2020“. Į ją įtraukta ir nuodugni apžvalga pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 5 straipsnį. 2016 m. kovo 8 d. Komisija priėmė komunikatą⁸, kuriame pateikiami nuodugnios apžvalgos rezultatai. Komisijos analizė leidžia daryti išvadą, kad Bulgarijoje yra susidaręs paviršinis makroekonominis disbalansas. Visų pirma šalies ekonomikai vis dar būdingas finansų sektoriaus pažeidžiamumas ir didelis įmonių įsiskolinimas didelio nedarbo sąlygomis;
- (3) 2016 m. balandžio 15 d. Bulgarija pateikė 2016 m. nacionalinę reformų programą ir 2016 m. konvergencijos programą. Siekiant atsižvelgti į tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos vienu metu;
- (4) į atitinkamas konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas atsižvelgta sudarant 2014–2020 m. Europos struktūrinių ir investicijų fondų programas. Kaip numatyta Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 23 straipsnyje, Komisija, jei tai būtina atitinkamų Tarybos rekomendacijų įgyvendinimui paremti, gali paprašyti valstybės narės peržiūrėti savo partnerystės sutartį ir susijusias programas bei pasiūlyti jų pakeitimų. Kaip naudotusi šia nuostata, Komisija išsamiau nurodė Priemonių, kuriomis Europos struktūrinių ir investicijų fondų veiksmingumas siejamas su patikimu ekonomikos valdymu, taikymo gairėse⁹;
- (5) šiuo metu Bulgarijai taikoma Stabilumo ir augimo pakto prevencinė dalis. 2016 m. konvergencijos programoje Vyriausybė planuoja laipsnišką nominaliojo balanso pagerėjimą iki –1,9 % BVP 2016 m. ir iki –0,2 % BVP 2019 m. Vidutinio laikotarpio biudžeto tikslą – 1 % BVP struktūrinį deficitą – numatoma pasiekti 2017 m. Konvergencijos programoje numatoma, kad 2018 m. valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP pasieks aukščiausią tašką – 31,8 %, o po to 2019 m. sumažės iki 30,8 %. Makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos šios biudžeto projekcijos, yra šiek tiek palankus. Priemonės, kurių reikia norint pasiekti planuojamus deficitų tikslus 2017 m. ir vėliau, nepakankamai konkretizuotos. Remiantis Komisijos 2016 m. pavasario prognoze, esama rizikos, kad nuo koregavimo plano, kuriuo siekiama vidutinio laikotarpio biudžeto tikslo, bus kiek nukrypta 2016 m. ir, jei politika nesikeis, 2017 m. Remdamasi konvergencijos programos vertinimu ir atsižvelgdama į Komisijos 2016 m. pavasario prognozę, Taryba mano, kad Bulgarija iš esmės turėtų laikytis Stabilumo ir augimo pakto nuostatų. Vis dėlto ir 2016 m., ir 2017 m. siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi nuostatų, reikės papildomų priemonių;
- (6) Bulgarija padarė tam tikrą pažangą įgyvendindama praėjusių metų rekomendaciją padidinti sveikatos priežiūros išlaidų veiksmingumą, visų pirma parengdama nacionalinį sveikatos planą, pagal kurį medicinos išlaidos galės būti planuojamos atsižvelgiant į teritorinius kriterijus ir visuomenės poreikius. Bulgarijos sveikatos priežiūros sistemai būdingos didelės problemos, be kita ko, susijusios su ribotomis galimybėmis gauti sveikatos priežiūrą, mažu finansavimu ir prastais sveikatos priežiūros rezultatais. Nepaisant pastaruoju metu dėtų pastangų pagerinti mokesčių surinkimą, šešėlinė ekonomika tebėra didelė problema, turinti įtakos valstybės

⁷ SWD(2016) 72 *final*.

⁸ COM(2016) 95 *final*.

⁹ COM(2014) 494 *final*.

pajamoms. Nedeklaruojamas darbas, įskaitant ne viso darbo užmokesčio deklaravimą ir vengimą mokėti socialinio draudimo įmokas, iškraipo darbo rinką ir mažina fiskalines pajamas;

- (7) dėl neapdairios verslo praktikos finansų sektoriuje ir neveiksmingos priežiūros sukurta disbalanso didėjimui palanki aplinka. Jei skaidriai ir remiantis geriausia tarptautine praktika bus užbaigta neseniai pradėta bankų, draudimo ir pensijų fondų sektorių peržiūra ir bus imtasi reikiamų tolesnių veiksmų, pasitikėjimas finansų sektoriumi sustiprės. Be to, tolesnėmis pastangomis siekiant pagerinti tiek bankų, tiek ne bankų sektorių finansinę priežiūrą būtų daug prisidėta prie finansų sistemos stiprinimo, kad ji galėtų paremti prasidedantį makroekonomikos atsigavimą;
- (8) darbo rinka šiek tiek atsigavo, tačiau likę trūkumai ir toliau stabdo augimą ir riboja ekonomikos gebėjimą prisitaikyti. Darbo rinkos prisitaikymą riboja struktūrinis ilgalaikio nedarbo pobūdis, mažėjanti ir senėjanti darbo jėga, mažas dalyvavimo darbo rinkoje lygis ir gebėjimų paklausos ir pasiūlos neatitiktis. Nors nedarbo lygis pamažu mažėja, tebėra didelių problemų, susijusių, pavyzdžiui, su ilgalaikiais bedarbiais ir nesimokančiu, nedarbingu ir mokymuose nedalyvaujančiu jaunimu. Aktyvi darbo rinkos politika galėtų atlikti svarbesnį vaidmenį padedant šioms grupėms patekti į darbo rinką. Skatinti socialines išmokas gaunančių žmonių aktyvumą trukdo skirtingų išmokas mokančių ir integracijos į darbo rinką paslaugas teikiančių agentūrų susiskaidymas ir ribotas bendradarbiavimas. Vykdytą bandomąjį projektą buvo sukurta specializuoti užimtumo ir socialinė paramos centrai, apimančys užimtumo agentūros ir socialinės paramos agentūros funkcijas, tačiau kol kas nepriimta jokie sprendimo projektą vykdyti platesniu mastu pasibaigus jo vykdymui 2016 m. gruodžio mėn.;
- (9) nors minimalus darbo užmokestis Bulgarijoje vis dar yra mažiausias ES, nuo 2011 m. jis labai padidėjo, o objektyvių minimalaus darbo užmokesčio nustatymo kriterijų stoka kelia netikrumą. Nepaisant Vyriausybės ir socialinių partnerių darbo šioje srityje Bulgarijoje vis dar nėra aiškių gairių ar skaidrių kriterijų, pagal kuriuos būtų nustatomas minimalus darbo užmokestis atsižvelgiant į poveikį darbo vietų kūrimui, socialinėms sąlygoms ir konkurencingumui;
- (10) Bulgarijoje tebėra labai aukštas žmonių, kuriems gresia skurdas ar socialinė atskirtis, skaičius ir nelygybės lygis. Pažangą sprendžiant skurdo ir socialinės atskirties problemą lėtina nuolatiniai sunkumai integruojant romus į darbo rinką, lengvinant perėjimą iš švietimo sistemos į darbo rinką ir didinant socialinės, sveikatos ir darbo rinkos politikos aprėptį ir veiksmingumą. Bendroji minimalių pajamų sistema taikoma labai nedidelei visuomenės daliai ir pagal ją teikiama parama taip pat menka. Išmokų lygis yra mažesnis už skurdo ribą ir nebuvo didintas atsižvelgiant į vidutinio ir minimalaus darbo užmokesčio raidą pastaraisiais metais. Aprėpties duomenys rodo, kad didelė dalis išmokų gavėjų, kuriems išmokas numatyta skirti, jų negauna. Mažinti skurdą padėtų geriau į tikslines grupes orientuotos išmokos, kartu išlaikant fiskalinę atsakomybę;
- (11) švietimo sistemos pajėgumas įtraukti pažeidžiamas grupes ir suteikti besimokantiejiems reikiamų įgūdžių yra ribotas. Pažeidžiamos grupės, pvz., romai ir mokiniai iš neturtingų šeimų, ir toliau susiduria su didelėmis kliūtimis norėdami gauti išsilavinimą ir baigti mokyklą. Visų lygių švietimo sistemoje romų dalyvauja gerokai mažiau nei ne romų. Mokyklos nebaigiančių asmenų skaičius ir toliau didėja ir yra itin didelis kaimo vietovėse ir mažiau išsivysčiusiuose regionuose. Siekiant pagerinti švietimo rezultatus ir užkirsti kelią mokyklos nebaigimui būtina pašalinti

kliūtis palankių sąlygų neturintiems vaikams dalyvauti ankstyvajame ugdyme. 2015 m. rugsėjo mėn. Parlamento priimtas naujas ikimokyklinio ir mokyklinio ugdymo teisės aktas yra svarbus žingsnis iš esmės reformuojant mokyklų sistemą. Šio teisės akto ir tikslinių priemonių, kuriomis siekiama pašalinti neteisingas kliūtis palankių sąlygų neturinčių asmenų grupėms visapusiškai dalyvauti švietimo sistemoje, įgyvendinimu ilguoju laikotarpiu turėtų būti prisidėta prie Bulgarijos ekonomikos augimo potencialo ir socialinės sanglaudos didinimo. Daugėja besimokančiųjų aukštosiose mokyklose ir jas baigiančiųjų, o pastaruoju metu jas baigusių absolventų užimtumo lygis pamažu atsigauja, nors vis dar yra gerokai mažesnis už ES vidurkį;

- (12) didelio įmonių įsiskolinimo keliama rizika išlieka didelė ir kliūtys jį mažinti taip pat yra didelės. Esama nemokumo sistema menkai prisideda prie veiksmingo skolos tvarkymo proceso ir beveik nepadaeda spręsti didelio įmonių įsiskolinimo problemos. Reformomis siekiant palengvinti įmonių nemokumo procedūrų vykdymą galėtų būti sustiprintas finansinio įsiskolinimo mažinimas ir sudarytos sąlygos naujoms paskoloms teikti ir investuoti;
- (13) Bulgarijos viešųjų pirkimų sistemai ir toliau būdingi struktūriniai trūkumai, įskaitant sisteminius pažeidimus vykdant viešųjų pirkimų procedūras, administracinių gebėjimų trūkumą ir nepakankamus kontrolės mechanizmus, taip pat sistemingai teikiamus apeliacinius skundus, dėl kurių dažnai atidedamas darbas vietoje. Nedaug pasistūmėta pereinant prie visiškai elektroninių viešųjų pirkimų. Dėl Bulgarijos viešųjų pirkimų sistemos trūkumų buvo sustabdyti ES finansavimo programų mokėjimai ir turėjo būti atliktos finansinės pataisos; tie trūkumai taip pat daro poveikį platesnei verslo aplinkai;
- (14) investicijas į Bulgarijos ekonomiką gerokai stabdo nepastovi politika ir nepasitikėjimas pagrindinėmis valstybės institucijomis, tokiais kaip teismai. Pažangą gerinant investicinę aplinką lėtina lėtas viešojo administravimo ir konkrečių sektorių, pavyzdžiui, mokslinių tyrimų, inovacijų ir energetikos, reformų įgyvendinimas. Nors Bulgarija priėmė strateginę programą siekdama reformuoti ir modernizuoti viešąjį administravimą, pažanga yra lėta ir dažnai jos vykdymas atidedamas. Priimant naujus teisės aktus nevykdomas sistemingas jų poveikio vertinimas, nors ir buvo pastangų tokią praktiką pakeisti. Dažni teisinės sistemos pakeitimai sukuria netikrumą ir veikia verslo aplinką. Korupcija išlieka didele problema ir nacionalinių valdžios institucijų veiksmus siekiant spręsti šią problemą toliau slopina silpnos ir susiskaldžiusios institucijos. Pagal bendradarbiavimo ir tikrinimo mechanizmą Bulgarija gauna rekomendacijas dėl teismų reformos ir kovos su korupcija bei organizuotu nusikalstamumu. Šios sritys yra itin svarbios bendrai verslo aplinkai, tačiau dėl to jos nėra įtrauktos į Bulgarijai skirtas rekomendacijas;
- (15) atsižvelgdama į Europos semestrą, Komisija atliko išsamią Bulgarijos ekonominės politikos analizę ir ją paskelbė 2016 m. šalies ataskaitoje. Be to, ji įvertino konvergencijos programą ir nacionalinę reformų programą, taip pat veiksmus, kurių Bulgarija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais jai skirtas rekomendacijas. Komisija įvertino ne tik jų svarbą tvariai fiskalinei ir socialinei bei ekonominei Bulgarijos politikai, bet ir tai, kaip laikomasi ES taisyklių ir gairių, nes ES lygio priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų būtina stiprinti bendrą ES ekonomikos valdymą. Jos rekomendacijos atsižvelgiant į Europos semestrą pateiktos toliau išdėstytose 1–4 rekomendacijose;

- (16) atsižvelgdama į šį vertinimą, Taryba išnagrinėjo konvergencijos programą, o jos nuomone¹⁰ visų pirma pateikta toliau išdėstytoje 1 rekomendacijoje;
- (17) atsižvelgdama į Komisijos nuodugnios apžvalgos ir šio vertinimo rezultatus, Taryba išnagrinėjo nacionalinę reformų programą ir konvergencijos programą. Jos rekomendacijos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 6 straipsnį pateiktos toliau išdėstytose 1–4 rekomendacijose,

REKOMENDUOJA Bulgarijai 2016–2017 m. imtis šių veiksmų:

1. Užtikrinti 0,5 % BVP metinį fiskalinį koregavimą 2016 ir 2017 m. siekiant vidutinio laikotarpio biudžeto tikslo. Toliau gerinti mokesčių surinkimą ir imtis priemonių neoficialios ekonomikos, įskaitant nedeklaruojamą darbą, apimčiai mažinti.
2. Iki 2016 m. pabaigos užbaigti bankų turto kokybės patikrinimą ir testavimą nepalankiausiomis sąlygomis. Iki 2016 m. pabaigos užbaigti draudimo įmonių balanso patikrinimą ir testavimą nepalankiausiomis sąlygomis ir privačių pensijų fondų turto patikrinimą. Visuose trijuose sektoriuose imtis būtinų tolesnių veiksmų ir toliau gerinti bankų ir ne bankų sektorių priežiūrą.
3. Stiprinti ir integruoti socialines paslaugas ir aktyvios darbo rinkos politiką, visų pirma skirtas ilgalaikiams bedarbiams ir nesimokančiam, nedirbančiam ir mokymuose nedalyvaujančiam jaunimui. Padidinti palankių sąlygų neturinčių grupių, įskaitant romus, galimybes gauti kokybišką išsilavinimą. Didinant galimybes gauti sveikatos priežiūros paslaugas ir finansavimą padidinti sveikatos priežiūros sistemos veiksmingumą bei pagerinti sveikatos priežiūros rezultatus. Konsultuojantis su socialiniais partneriais, nustatyti minimalaus darbo užmokesčio nustatymo gaires ir kriterijus. Padidinti minimalių pajamų programos aprėptį ir adekvatumą.
4. Pertvarkyti nemokumo sistemą siekiant paspartinti gaivinimo bei pertvarkymo procedūras ir didinti jų veiksmingumą bei skaidrumą. Didinti teismų gebėjimus vykdyti nemokumo procedūras. Stiprinti viešųjų pirkimų agentūros ir perkančiųjų organizacijų gebėjimus ir tobulinti viešųjų pirkimų procedūrų struktūrą ir kontrolę. Spartinti elektroninių viešųjų pirkimų sistemos diegimą.

Priimta Briuselyje

*Tarybos vardu
Pirmininkas*

¹⁰ Pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 1466/97 9 straipsnio 2 dalį.